

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

НА ГОДИНУ	6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ	3 "
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ	9 дин.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА

ЈЕ У ЗДАЊУ

ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте.
Преплату ваља слати унутрашњом на општински суд а све кореспонденције на уредника.

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.

Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

ЈАВНА БЛАГОДАНОСТ

Г. Франсис Макензи сетио се и ове године општинске нам сиротиње, подарив јој у прошлу суботу лепу суму од 1537 дин. 80 п. д. Општина вароши Београда врши само пријатну дужност кад се и у своје и у сиротиње име, најусрдније захваљује г. Макензију на његовом сталном и топлим учешћу суграђанском.

Од стране Суда општине вар. Београда.

СТЕЧАЈ

Одбор општине вароши Београда одлучио је на састанку 10 ог новембра прошле године: да се водоводи, канали и осветлење вароши изврше путем концесије а под најповољнијим условима који се добију.

Предајући ову одлуку Одбора јавности, Суд општине вар. Београда позива све оне фирме које би се помених послова, било појединих било укупних, хтеле примити, да се са понудама обрате Суду до 10 марта ове године (по старом).

Ближа обавештања на захтев даваће општински Суд.

Из седнице 11 новембра 1886 год. Београд.

ЗАПИСНИК

вазредног састанка општинског одбора 21 фебруара 1887
(састанак отворен у 4 часа)

Били су: заступник преседника г. Мијајло Крстић;
одборници и заменици: г. г. Манојло Клидис, Светозар Јан-

ковић, Коста Петровић, Никола М. Боди, Никола Д. Кики Мијајло Стевановић, Димитрије Наумовић, Илија Антоновић, А. Богатинчевић, Др. М. Т. Леко, Марко Степановић, Атанасије Ђ. Кумануди, Јован Дилбер, Јанаћ Константиновић, Јанаћ Х. Фичо, Мил. Вељковић.

Бр. 42.

Заступник председника г. Мијај. Крстић. Лебари су се жалили и полицији и г. министру унутрашњих дела на садању цену леба и траже да се иста повиси. Пре тога поднели су и нама молбу, да се цена повиси али није било састанка одборског. Молим вас чујте и једну и другу жалбу а и извештај нашег контролора (прочитано)

Г. М. Павловић. Већ је 8 година како сам часник општински и за све то време ми смо практиковали, да кад год је цена брашну рецимо 22¹/₂ паре од киле да ми додајемо по 2—2¹/₂ паре више за целу леба, јер с обзиром на то да фурунџија мора да плаћа момке. кирију, дрва и остало, умесно је да се цена лебу према цени брашна са неколико пара повишава.

Г. М. Клидис. Ја ћу да поменем, што је готово свама познато, да наши лебари дају лебац, кад се на више узме по 2—2¹/₂ пар. од киле јестивине. Ако повисимо цену лебу учинићемо да сиротиња класа лебац скупије плаћа, јер богатији узимају на више и добију за 2—2¹/₂ паре јестивине. Кад наши лебари имају рачуна да лебац дају јестивине препродавцима, онда сам противан повицици цене лебу. (Тако је.)

Заступник председника г. Мијајло Крстић. Молим вас да чујете шта вели у извештају Управи вароши Београда старешина кварта савамалског. Извештај гласи:

„Као што се из под, ценовника велике брашнарске радње Вајлона види, оно сејано брашно од кога се обичан леб данас меси стаје 25-60 динара сто кила. Од сто кила брашна добија се као што је сваком познато најмање 135. кила леба, што чиви кад се по досадашњој такси од 22¹/₂ п. дин. прода суму од 30-40 динара. Према томе на 100 кила умешеног брашна остаје чисте добити 4-70 дин. пара а пошто сваки лебар дава у Београду у најмању меру трошак 300 до 350 кила брашна (према их има који траже и по 6, 7. па и 800 кила (онда износи рачун, да свака од њих може дневно имати најмање чисте зараде 14-40 дин. или 24 од сто од уложеног капитала.

И, према оваком стању ствари, кварт савамалски је мњења, да је садашња такса леба од 22¹/₂ дин. пар. кила довољна и да ју не треба повишавати.

Да је тако поред наведеног тврди и ово

1. Што већина лебара и не купују ово брашно од 25-60 дин., но купују обично оно од 19 дин., и оно од 28-80, па то помешају и месе леб, и онда кад се просечна цена узме томе брашну, чини сто кила 23-90 дин.. дакле са 1-70 дин. јефтиније од првог рачуна, не узимајући у рачун, што многи од њих купују брашно и са стране од сељака итд. тако, да њх сејано не стаје више од 21—22 динара узимајући опет ту и оно што они за мекиње узму и

2. У Београду биће данас на стотину бакала, пиљара млегара итд. који продају печен леб по мери и цени као и лебари, а они га од лебара узимају са 15 и 20 од сто или са 2¹/₂ до 3 паре динара од киле испод таксе. Тим пак самим делом лебари тврде, да им садања такса не само није мала но и сувишна, кад су они у стању да без нужде дају леб испод цене.

Према овоме одбор једногласно

изјављује;

да се цена лебу не треба да повишава.

Бр. 43.

Саопштена акта, којима се траже уверења о владању и имовном стању за кривце и сиромаштву ђаке, одбор је по саслушању свих аката,

изјавио;

да су: Благоје Шиљеговић ђак сиротног стања; Стојан Бабић ватрогасац и Мица Румбић непознати; Војислав Илић књижевник доброг владања и сиротног стања; Алек сандар Мали инжињер непознат; Аркадије Стевановић, Младен Калуђерски, Лазар Голубовић непознати; Коста Ђорђевић чиновник врло доброг владања и средњег стања Владимир Лукић наредник инвалид и Љубомир Цимић бив. практикант непознати; Васа Поповић надничар непознат; Коста П. Михајловић кафеџија врло доброг владања, и доброга стања; Јован син Здравка Стојковића услов. отпушт робијаш да ли се влада као што треба? — не зна се; Петар К. Тодоровић калџа шустерски и Милева Николић служавка непознати; Димитрије Илић скитница непознат; Јоца Мијатовић гајдаш непознат; Драгутин Златановић бив. калџ. трг. непознат; Анка жена Алексе Алексијевића непозната; Ђорђе Костић калџа кројачки непознат; Ђура Маринковић бив бакалин доброг владања, средњег стања; Моша Пандила телал непознат; Радивоје Јовановић — Племић — доброг владања.

Састанак закључен у 4³/₄ часа.

ПРОТОКОЛ

ванредног састанка општинског одбора од 6 Новембра 1886.

Били: Председник општине: г. М. М. Богићевић, одборници и заменици: г.г. Ј. Дилбер, К. Петровић, С. Станковић, М. Ј. Марковић, В. Дучић, Ем. Штајнхелер, Ф. Розелт, А. Ђ. Кумануди, Ј. Костатинковић, Ј. М. Јанковић, Ј. Петковић, Св. Јанковић, И. Антоновић, П. Матић и Н. М. Боди

Бр. 230

Г. Председник. Пуномоћник г. Герарда лиферанта дрва изјавио је да не може пристати на услов да по шко-

лама разнесе дрва, него да их ухвати на плацу нашем код саборне цркве, или и на коме другом месту које будемо изабрали. Сем тога, имамо опет молбу г. Паје Цветковића да му се не само не тражи неположени проценат кауције већ и положена врати.

По саслушању оба акта одбор је

ОДЛУЧИО:

да раније одређена комисија споразумно са председничтвом или прими дрва од Герарда на обали са одбитком кела за пренос или одреди место за смештај и размештај истих по школама и осталим локалима; трошак око преноса и смештања дрва да може одобрити.

И да се од раније одлуке према г. Цветковићу не може одступити.

Бр. 231

Г. Председник. Саопштава извешће комисије, која је имала да оцени може ли се на молбу Вељка Николића дозволити да код свога винограда затвори стари и отвори нови пут да би ујединио подељени виноград.

Слажући се са гледиштем комисије одбор је

одобрио:

оно што се тражи према нахођењу комисијском али и то ако се од свих суседа добије претходно пристанак.

Бр. 232

Г. Председник. Одбор је решио 12-ог пр. мес. да се тапије г. Николи Х. Поповићу на подељено његово земљиште у непосредној близини новог гробља издаду само тако ако он даде изјаву, какву је комисија предложила. Г. Х. Поповић испрва је био дао условљену изјаву а по том је од ње одустао и ограђује се поднесеним актом који нам је сада на дневном реду. (Прочита).

Г. Ем. Штајнхелер Из аката сам се уверио, да је г. Хаџи-Поповић у праву према нама; за то сам мишљења да му се не спречава убаштињење и издаду тапије Гробље није за 1000 метара удаљено ни од старих кућа, па може да се дозволи и зидање других нових. Са туђе грешке — не треба људи да се штете. Виша власт није требала одобрити гробље на месту на коме је кад је постојао законски пропис удаљења од 1000 метара.

Г. Милут. Марковић. Комисија, које сам и сам члан дала је мишљење према изнесеним фактима. Код једног јасног закона да се куће не могу дизати у непосредној близини, нисмо могли гледати на друго већ на општинске интересе. Г. Хаџи-Поповићу не спречава се убаштињење, већ му се не може, од стране општине давати право да ствара чућне плацеове од њива баш до гробља. — Ми не крњимо његово но бравимо наше, општинско право.

Г. К. Петровић. Кад сам данас проучио сва акта, уверио сам се да су и г. Х. Поповић и комисија и одбор погрешно ствар схваћали.

И сам суд пресудио је само спор о убаштињењу, које се никоме не може бранити. Друго је и оделито питање што санитарски закон спречава зидање кућа у близини гробља. И ми можемо комотно издати тапије на имање, а да на општину не навучемо опасност да евентуалном експропријацијом ова плаћа коме накнаде. Али пошто је

данас на окупу није велики број одборника — миш а сам, да се ова ствар одложи за пунију седницу.

Усвајајући мишљење г. Петровића, одбор је

ОДЛОЖИО :

вешће за пунију седницу Г. г. В. Дучић и Ј. Петковић хтели да се реши одмах.

Бр. 233

Г. Председник. Држаће су лицитације за оправку калдрме у улицама: Љубовићкој, Јовановој, добричној, светогорској, школекој и прекој. Лицитације су остале на ценама :

а) Кованова и Добрачина улица остале су на Ристи Крстићу и Васи Сотировићу и то: калдрмисање по 3.50 дин. квад. мет. а одкопавање по 1.24 куб. мет.

б) Светогорска, Школека и Прека улица остале су на Стојану Настасијевићу и то: калдрмисање по 2.96 д. ква. мет. одкопавање по 1.50 дин. куб. мет. а тротоари по 2.40 дин. квад. мет.

в) Љубовијска улица остала је на Ставри Костићу и то: калдрмисање по 3.02 дин. квад. метар. а одкопавање по 1.67 куб. мет.

Г. Никола Борђевић. Није требало држати лицитацију и по други пут. Рекли смо да остане за пролеће. И сад сам мишљења да калдрмисање ових улица треба одложити.

Г. К. Петровић. Калдрмисање је први пут било одобрено одлуком у начелу. Друга је лицитација — јасна ствар — држана без сумње ради ниже цене, без обзира кад се послу приступи. Данас може бити речи о томе, је ли нам цена лицитације добра.

По прочитању услова, протокола лицитације и по сравању цена, одбор је

ОДОБРИО :

све напред поменуто лицитације, а послу да се приступи на пролеће.

Бр. 234

Саопштена акта, којима се траже уверења о сиромаштини ђака, владању и имовном стању криваца, и одбор је

ИЗЈАВИО :

да су ђаци: Милан Јовановић, Милорад Јовановић, Милорад Ристић, Лаза Савић, Драгољуб и Миливоје Момчиловић, Цветко И. Аџековић Миливој Јовановић, Павла Радосављевић, Аиђелија Видић и Владета Милековић сиротног стања; а кривце Димитрија Мијајловића казецију, Мијаила Китића дувђерина, Алаксу Илића вадничара, Јована Лазаревића и Лазара Илића надничаре, Борђа Микића и Мијаила Мусулина, Давида Косића слугу да не познаје; а Мијат Албахари, Мита Аврамовић и Милан Стаменковић да су сиротног имовног стања а Марко Опунјић да је врло доброг владања а средњег имовног стања.

ОПШТИНСКЕ ВЕСТИ

Седнице Одбор се није састајао ни ове недеље.

Трамвај. Саопштено је предузимачу за грађење трамваја одобрење г. министра и добивен одговор: да ће детаљни планови за 2—3 недеље бити готови. После тога остаје, да се веже уговор и послу приступи.

Јавни послови. Још једном скрећемо пажњу грађанства да су повлашћеницима за извозњу ђубрета из кућа, чишћење димњака и испражњивање нурника и помијара издате од стране општинске власти оверене књижице, у којима су уписане и таксе. Не треба дозвољавати никоме, ко не покаже поменути књижицу, и један од горњих послова.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(париском „Седеј“ у)

Петроград 10/24 феб. (п. н.) 1887.

Данас имамо да забележимо један чудноват догађај. Руско племство које одавна није од себе никаква гласа давало, на један пут се јавља и позорници, и, на опште удивљење, излази са одређеним и најсмелијим програмом рефорама. У самој недру престонице, на углу Невског, два корака од Општине, и у великој сали за балове и светковине, опетградска аристократија сабра се да у маломе одигра једну руску „осамдесет девету“ годину. Дабогме, да донесене одлуке немају за овај пар ничега опаснога; али само ово буђење, до сада немог и питомог, племства мора уливати влади, ако не страха а оно, свакојаким мисли.

Приметити ваља, да руско племство ни у чему не личи на феудална колена извесних земаља у последњем веку. Строго узев, оно и не сачињава никакву наследну касту; него је једва приступна класа друштвена која се вечито подмлађује уласком старих чиновника и верних слугу државних. Демократско по својој језгри, а заповедничко по своме духу, руско племство јавља се у један и исти мах у двојаком и подједнако уочљивом карактеру јевропског либерализма и азијске учоности.

Понављам, руско племство није се никако чуло за ових двадесет и пет година. По што је дуго тражило, оно је најпосле и добило, од слоодоумног и веледушног Александра II-ог укинуће ропства. Али овај велики напор као да беше исцрпао његову снагу — те — далеко од тога да са радошћу привати

и друге реформе последње владавине оно их је на против сузбијало. Иначе оно се тако беше ућутало и повукло да је изгледало као да га више и нема. Томе дођоше још и она изборна „земства“ која довршише његов углед. У целој царевини почеше се бројати само три силе, или боље рећи утицаја, а на име: цар, православна црква и сељак. Ну, ево где на последњем састанку његовом — на којима обично нема ничега интереснога — јер се само чај пије и светски разговор води — овога пута ископчише неколико предлога председништву и изазваше бурну дебату. По што се том приликом духови распалише а две сасвим прстивне струје показаше, то је требало овом импровизованом парламенту још нека четири дана па да његови конзерватори и либерали упорни мегдан поделе. Ствар се свршила с тим: да су реформатори победили; а од важности је не мале, сам факт, да нико од говорника није бранио постојеће установе друштвене. Мањина је тражила повратак старом стању и његовим привилегијама. Већина је нагињала новим реформама, како политичким тако и друштвеним. Ево, у осталом, и главних тачака, око којих се дебата врзла.

Прво питање које би покренуто тичало се самог устава царевине. На основу неког историјског права, удешеног према потреби, либерали су тражили, да племство добије и законску власт вршења контроле над владом. Имајте сад на уму да ни губерњска земства, при свој законској ширини свога делокруга, нису никада смела тражити такво некако право, које би Русију начинило апсолутном царевином под умерављућим утицајем небројених трибуна. Позивајући се, пак, на једно историјско право, либерали Петрограда су врло вешто изабрали себи положај. Зна се са каквом се великом поштом спомињу на влади све старе установе руске од доласка на владу садањег цара. Либерали су према томе удесили тактику доказивања, како је Русија некада имала слободне установе, и како је историја сведок републике Пскова и Новгорода. — Дакле, на овој тачци реформатори одрже победу; и после, као што рекох, бурне дебате, збор реши: да се пошље молба цару у којој ће се тражити за руско племство „право вршења надзора над свима административним злоупотребама, па и над таквим које би потицале из какве опште мере законодавне. Као што видите, то излази на оно чувено „право сузбијања“ које су некада имали парламенти Француске.

Сад, овој политичкој демонстрацији, петроградски аристократи умели су додати и нешто соци-

јалне манифестације. Под изговором „уздицања моралног нивоа руске аристократије“ г. Караулов је предложио читаву једну револуцију. Он је, имено, тражио: да се *озго* никоме племићска титула не даје, већ да се руско племство од сада попуњава путем избора. Могло се мислити да ће тако озбиљан један предлог пропасти већ и због претходеће одлуке. Али, на против. Одбор га је већ био усвојио, а на збору га прихвате и млади и стари племићи — млади за то, што је ишао у прилог њиховом *изборном* систему, а стари да би обуставили најезду новоскованих племића које им држава једнако у друштво шаље. Него, за време саме и пуноважне седнице било је читаве буре, јер маса старих чиновника (произведених у племиће) беше дотрчала да одбије први предлог. Најзад, по свршеном гласању, буде решено: да влади остане и даље право производства државних слугу у племиће, али збор племића задржава себи права бирања нових чланова, „ако то јест они имају непокретних имања а при томи дозвољног образовања.“

На оваку двоструку манифестацију либерала, партија старих племића покуша да протури један, мора се признати, не врло племенити предлог — а на име: „да племство-буде од сада ослобођено од таксе на наследство.“ По што је племићма и у пркос реформама Александра II-ог, остала скоро половина земље у царевини, у примени овака предлога осетио би се јак дефицит у државном буџету, или би се на сељаке неки грдан терет натоварио. То је, у осталом, врло достојно и красноречиво доказао г. *Олгин* управив на старе племиће ове речи: „Зар ви хоћете да упропастите ову државу? или хоћете да осрамотите руско племство?..... Ако ми имамо част да представљамо прву касу људи у овој царевини, то за цело није за то, што смемо да јој дамо стидан пример избегавања својих дужности. Неи на против, ми њој данак дугујемо као што јој дугујемо крв, и ширење наших повластица не сме никад значити сваљивање нашег бремена на друга леђа!“ Овако горди протест би најбурније поздрављен, и збор усвоји другу редакцију предлога.

Нити се племство петроградско дало и на овој тачци зауставити у реформаторску му заносу. Једно за другим, оно је предлагало и изгласало: 1-о самоуправу административну; 2-го, право општинских одбора да бирају полицијске комесаре, официре жандармерије, пореске надзорнике и у опште административне органе; 3-ће, право да може бити изабран у губерњска „земства“, сваки домаћин, пле-

мић, варошанин или сељак; 4-то. право племића на службу у коју су до сада примани једино не племићи. Најзад, беше време да се и сам парламент заклучи, јер како поче разне установе брисати — мучно да би која и остала.

Давле, овогодишњи резултат племићког састанка изађе на: политичке реформе, друштвене реформе општинску самоуправу и укидање привилегија. Више се доиста није могло урадити за краће време. Али, — шта ће на то рећи влада? Великодостојници већ су пуни гњева, и оно до прошле недеље, *верно племство* сматра се данас као одметничко. Полет је пак, на овој страни, тако општи да се и изабрани маршал петроградског племства, грсф Алексије Бобрински, до сада познат као љути непријатељ сваке либералне идеје — на банкету који је дошао за састанком, дао понети струјом и изустити овако неочекиване речи: „Племство града Петрограда вазда је било противно сталешким разликама. По примеру оног легендарног јунака који је све нове снаге добијао хватајући се за земљу, мајку своју, и племство петроградско увек је признавало: да се и његова снага састоји у зближењу са земљом, односи са сељаком и народом својим. Ми смо и у прошлости ишли држећи се за руку са изабраницима народа, па смем да се надам да ће тако бити у будућности“... Доиста, овака изјава не би могла издржати критику, али она није за то мање важна као знак времена, е пада из уста једног од непомирљивих главара старе племићке партије руске.

У осталом, ова згитација у редовима племства није била и једина карактеристика прошле недеље. Њој треба додати и ону пропагу заверу у мрнарској школи, као и ванредно врење код универзитетске омладине. Нити се ту сме заборавити демонстрација на дан педесетогодишњице поете Пушкина што погибе у дуелу пре равно пола века. На послетку, не могу се ђутом прећи ни оне ратоборне манифестације које свакога часа избијају из средине официрскога кора. У главном штабу опет је завладало мњење, да смо на прагу оне велике борбе коју је одавца прорекао Скобељев, а живо жели славнофилска партија. Није ту више реч о једној Аустрији већ је на нишану и сама Немачка, са којом би се наши ђенерали радо огледали.

Ја сам вам већ имао прилике казати: да се најживље ради на утврђењима Висле, док је, међу тим, грдна војска сакупљена око Варшаве, Брест-Литовског и Кијева. Фабрике у Тули раде на до-

вршењу оружја за ополченије, а војени возови из Петрограда једнако одлазе са убојним материјалом за Вилну Ковно и Варшаву. Једном речју, нама пред очи излазе, у великим размерима, сви они чиновници који претходише објави рата Турској у 1877 години. А, као неки знак самог и скорог уласка у борбу, ваља да забележимо најновију наредбу главнокомандујућег јужне војске. У томе акту г. ђенерал води реч о чувеним пушкама *репертирками* са којима ће у скоро бити снабдевене све велике војске јевропске. Број руске војске тако је велики, да се држава осећа сиромашна да га тим новим оружјем наоружа. Прематоме, проба се чине у Тули да се ако може пронађе какав јевтин начин за претварање *берданке* у репертирку. Да не би пак, војска како клонула, уобразивши, да је њена пушка лоша а противникова боља г. ђенерал командант у Одеси дао је прочитати свима и свакој чети једну своју наредбу и прокламацију, сабив у исту све главне критике на пушке репертирке — „са којом ће“ велл, „наши непријатељи бити у скоро наоружани.“

„Оптерећене великом масом вишека те су пушке (вели он) и много теретније од наших. С њима се тешко научи руковати, а хоће лако да се покваре. При преласку са брзог на обично пуцање губи се време. Поред тога, брзо пуцање брзо и угреје ту пушку, по неки пут и тако, да се сва у сија и задими, а то јако смета тачном гађању. Најзад тежиште те пушке мења се са количном вишека у пушчаном магацину, а то такође смета тачном гађању. — Г. ђенерал завршује своју прокламацију тиме, што уверава своје војнике: „да пресудни услови победе не леже у бољем оружју већ у општем прегнућу, — у глави сџипира и срцу војника“..... Овај последњи став могао је и изостати — по што је руска војска у одличном степену испуњена чувством дужности и дисциплине. Она, можда, нема онолико *елана* колико француска војска, ни онолико ладнокрвности колико ијглеска, ни онолико поуздања колико немачка, али она све њи достиже, да не кажем и надмаша, духом пожртвовања тихог јунаштва и дирљивог самопрегоревања.

КАРАКТЕР

(по Смајлсу)

VIII.

Домаће васпитање.

Потоцима што окрећу воденице света врела су на усамљеним висинама. Хелсе.

У разговору са госпоњом Кампан, Наполеон I. примети: „како стари систем наставе ништа не ваља“ па упита: „шта би још требало па да се народ може честито васпитати?“ „Мајке“ (требају) — одговори госпођа Кампан. Цару паде у очи овај одговор и он се одазва са: „тако је!“ У тој једној речи лежи цео систем васпитања. Аманет вам, дакле, госпођо, васпитање будућих матера!“ Еме Мартен

(Наставак.)

У опште узев, може се рећи, да оно васпитање и тесање које се покаже као добро за мушки биће добро и за женски свет у младости му. Сви разлози који говоре у корист вишег образовања мушких, говоре исто тако у корист вишег образовања женских. Јер, у сваком кућевном послу тражи се, и добродошло је, знање домаћице. Оно ју једино може набржати за трудну борбу живота, и дати јој снаге да кућу подигне и одржи. Добро васпитања глава њу ће боље и сигурније штитити но сва друга невиност; у моралној и религиозној култури она ће наћи богатије изворе одржања, но у свима физичким даровима; као што ће се осведочити, да је самосталност и самоуздање најтврђи темељ домаћој срећи и напретку.

Али, ако женска памет и женски карактер треба да се израђује с погледом на сопствено добро, а оно треба да се васпитава и зарад добра друге стране. Људи сами не могу бити здрави ни душом ни телом ако су жене нездраве; и, за то, ако полазимо са такве, да морална висина једног народа зависи у главном од домаћег му васпитања, онда је образовање женских и питање од народног значаја.... Кад је пре пола века Наполеон Први рекао, да Француској требају мајке, он је, другим речима, хтео да каже: да француском народу треба домаћег васпитања, треба кућа и у кући ваљана и паметна жена. Прва француска револуција даје нам најбољу слику друштвене несреће која долази од недостатка светлог утицаја женског. Јер, кад се тај велики народни покрет појави, друштво француско беше својим заражено бесом и пороком. Морал, вера, образ утону у еладострашће. Женски карактер поерну — брак се исквари рађање постаде предмет ругања, кућа и породица пропаде. Домаћа чистота престаде бити веза друштвена, Француска беста без мајке, деца се откидоше и најзад Револуција букну „под писком и вриском жена“. На жалост и та страшна лекција заборави се, јер Француска је и после узастопце

љубо страдала од недостатка оног реда, дисциплине самоконтроле и самопоштовања које се једино код куће даје добити.... Кажу, да је и Наполеон Трећи приписао последњи пораз Француске — који ју доведе крваву и немоћну пред ноге победноца — фриволности и безкарактерности народа, као и оној страсти за уживањем коју је, узгред буди признато и он сам (Наполеон) много допринео да развије. А логични закључак из овога тај је: да, ако Француска хоће да буде велика и честита, она мора послушати Првога Наполеона и стећи себи добре мајке.

Утицај женске стране свуда је један исти. Жена дејствује и на морал, и на правац и на карактер народа у свакој земљи. Где је она покварена и друштво је покварено, а где је она чиста и узвишена, и друштво је на сразмерној висини моралној. — Дакле, васпитати жену значи васпитати човека; о-благородити њен карактер, то је колико и уздићи његов, колико и проширити круг душевне му слободу и обезбедити благо целог друштва. Јер, народи то су синови домовна, деца својих мајака.

Ну, ако и јесте извесно да се карактер једног народа даје узвисити просветом и прогресом женских, није ни мало доказано да, ће корист бити ако се жење почну надметати с људма у политици и другим мушким улогама. Може се мислити како се хоће, али за жене није мушки посао као год што за људе није женски посао. Искуство сведочи, да кад год је жена одвајана од свог делокруга, од своје куће и своје деце, да се ту порађала друштвена зла. Тако, у последње време неки од наших најбољих филантропа сматрали су за дужност да се боре против овог правца, тога одвајања жене од кућног јој крова, и терања да напоредо с људма ради по угљеним мајданима, фабрикама и цигланама. Само решење је у толико прешније што, на пример, у северној нам Инглеској још има мужева који остају и леђују код куће докмајка и ћерке иду на рад у фабрике. Последица је тога, разуме се, наопако стање, домаће и породично. Исте слике и прилике наћи ћемо у Паризу, где је ушло у меду коју и код нас хоћу да уведу, да жене воде бригу о дућану и пазару а људи се шећу и време убијају по булеварима. Наравно, да такав систем може да донесе само: безкућство, квареж и породично и друштвено пропадање.

Нити има разлога за веровање да ће, као што нагласисмо политика бити школа у којој ће се женских како треба васпитати и о-благородити. Они који тврдо верују у свемоћност биралитета очекиваће,

дабогме, и сва неопцњива блага од женских „еманципација“, али за нас, који се не можемо опширно претресање самог питања, упуштати довољно је ако кажемо: да је власт коју жена има у приватну животу много већа од власти коју јој политика може дати. Јер није ли она та која решава на коме ће свет да остане? Још радикални Бентам је рекао: да жена већ има власт у рукама, и да јој ју ми не можемо отети баш и кад би хтели. Та она не само да управља него још и управља свом силом десцота — само што се та сила не зове сила него *љубав!*¹⁾

Још нешто. Желимо да обратимо пажњу свију еминципатора женских, на једно, необјашњивим узроцима заборављено поље женског рада. Ту ми разумемо: економизације и готовљење људске хране јер данашње неумеће и растурање наших жена прелази у скандал. Ако је истина да је оно прави патријота који је умео допринети да два класа кукуруза порасту онда где је пре растао само један зар би мање благо била она домаћица која би из исте количине брашна два леба умесила. Такав напредак учинио би да управо, њива наша дуже буде о здрављу и домаћој срећи и да не говоримо. Доиста кад би реформатори наши хтели мало озбиљније загледати у модерну кујну, и наћи шта тамо треба, они би стекли права да се сматрају као највећи, јер би били најпречи добротвори рода људског.

ПОДЛИСТАК

СРБИЈА

ДЕВЕТНАЈЕСТОМ ВЕКУ

НАПИСАО

Сен-Рене Таљандије

ПЕТИ ДЕО

Пад кнеза Милоша.

II.

Насиља Милошева. — Завера браће Симића. — Крушевачки светковине. — Буна у којој су умешани и министри кнежевски (јануара 1835) — Она бива побеђена у часу кад изгледа да је победила. — Триумфални улазак Милошев у Крагујевац. — Он обећава земљи устав

Спољна политика кнеза Милоша била је скоро увек безрекордна; али унутарња политика његова била је врло често грешна. У односима са руским царем и турским султаном, па, као што ћемо мало час видети и у односима са Аустријом и Инглеском Милош добро види и мудро ради; али према своме народу, он упорно скаче из погрешке у погрешку и најзад неизбежно пада.

Да неби овде у појединости улазили, рећи ћемо одмах: да је зла срећа Милошева била у томе, што је хтео да влада сам. Чл. 3-ћи *хатисериџа* од 1830 створио је закон, по коме „кнез управља пословима Србије у договору са скупштином од првака српских.“ Да се Милош држао овога програма он би учинио нешто што би понајпре отргло Србију од отоманског царства и осигурало њену самосталност. Овако ми имамо пред собом једну чудновату појаву! Цариградски Диван је тај који учи Милоша либерализму, дакле нечему су чим би се Срби могли користити на штету Турака, а кнез српски је тај који се и милом и силом унадује у турски систем. Више и од тога, у Милоша нема ни једног „Дивана,“ нема никаквог вишег тела ни савета које би своме владоцу са обавештањем при руци било — не — Милош хоће да је сам.

Несрећа је већ била за младу кнежевину и то што је она *народна скупштина*, која је некада таквога гласа и тако славнога удела у судбини земље имала, да је та скупштина сад била омаловажена, десетковина и не знатан број сведена па и тако немоћна да је ипак уливала довољно неповерења да се чак из далека и до као по некој милости звале — велимо — и то је било велико зло, али је још прве било оно уобичајено понашање кнеза према чиновницима државним. „Код нас — вели г. Леополд Ранке — а г. Ранке ту може говорити и у име сваке цивилизоване земље као год у име своје Немачке — у нас је пошта према јавним звањима и зенима који та места заузимају једна од друштвених снага; њих треба свако да решектује — и владалац као год и народ.“ Милош није хтео да зна за ово начело А, да би што боље показао даљину која га раздваја од његових старих другова, овај кнез-сељак навалице је понижавао своје најверније слуге.

Па да ли је то код њега био систем? или проста и прска варав којом није умео владати? Било је и једно и друго. Чиновник се морао као роб покоравати свима његовима господара. Он је био зло плаћен и ш њиме се зло поступало — час је без икаква мотива унапређиван до највишег звања, а после, са истом самовољом, стројничтаван на најнижи степен — тако — да је изгледало да му господар завиди и на оном парченцету власти који има и хоће да му га отме. За најмању погрешку, чиновника је стизала срамотна казна — одмах се ту јављала сила и батина, а по који пут и кнез је лично узимао штап да кривца удари¹⁾.

Друштвена последица тога стања била је и та да чиновник, ако је имао ћерку, волео ју је дати за савог

1) Ако је ту и било озбиљних кривица, то је само могао бити један разлог више да кнез кријде суду предаје да им он суди. Једнога дана секретар самог суда г. Ђорђе Протић буде позван да дође кнезу да му нешто каже. Овај то учини — кад ал на неколико корака од суднице, и у ходнику где цео свет види, њега дочека један Милошев слуга, обори га на земљу, веже му ноге и руке, и по чне батинати. На вику несретника догрче његови другови; и у интересу и свога господара и кажњенога, Давидовић почне преклињати књаза да стане. Пути — гљено му одговори Милош — ја знам за што ја то радим“, па осуди и Давидовића на неколико дана хапсе што се мешао у ствар које га се не тиче. Доцније се довело да је Ђорђе Протић који се оже и био ћерком неког Топаловића интимног пријатеља кнежевог, обешчистио своју свастку једну сасвиј младу девојку, радост и дилу родитељску.

трговца, занатлију или и тежака него ли за каквог свог колегу. Кома је, управо, онда и могло бити до државне службе? Србијанци бар, тада нису на то више помишљали, и до чиновничких звања су онда долазили само Срби из прева и то они од њих који, немајући среће код куће, тражаху је по свету.

Па шта би? Би најпосле то, да Милош оста сам у центру своје власти, али — авај! — не онако сам као што би желио. Ако се изузме један малени број људи које су доиста пљениле његове ретке особине, и који су му искрено одани били, деспот је имао око себе саме пустолове и издајнике. Може се рећи да за последњих шест година прве владе Милошеве *) избијају једна за другом саме и најразније завере — завере којима је душа била Русија, које Милошу лако беше изиграти, које је он више пута сузбио и над којима је победе добијао, до душе, више својом умешношћу него ли суровошћу — али којима он најзад подлеже, јер терет његових погрешака претеже у давоме часу збир добрих му дела.

Међу људима који се око кнеза најближе налажаху, беху на првом месту два брата Симића, Стојан и Алекса. За њих се, доиста, може рећи да их Милош није држао „мало по даље од себе.“ На против он их беше јако волео и даровима обасипао. Између кнеза и Стојана Симића постајала је чак она духовна веза *обратимства* која тако скупо место заузима у срцу српскога народа. Но да ли овај Милош, — који даје Стојану толике доказе свога пријатељства — који му поклања и титуле и земље и важне функције, који му поверава да води тугаљиве преговоре и у Цариграду и у Петрограду — да ли тај Милош и њему

*) Јар ћемо деценије видети, да, пошто је оборен с престола у 1839 он му се враћа у 1858 и умире као кнез Србије у 1860.

није хтео дати осетити да је он господар свега и свачега у Србији? или је то био онај пуки деспотизам чија суревњивост расте из дана у дан и који и не дотичући се непосредно Стојана Симића, ипак му уливаше страха за будућност? Ја не могу да нађем тачна одговора на ова питања? Једно извесно стоји, а на име: да се Стојан не осећаше сигуран са својим богатством, и да је, незадовољан са мало утицаја који имађаше, почео завидити влашким бојарима. Он је више пута ишао у Букурешт; док дотични конзул руски није могао имати никакве муке да му покаже колика је разлика између стања једног таквог српског господина као што је он и једног влашког спахије. На што је ту и само богатство? Кад му оно никакве власти у земљи не даје. Милош ведри и облачи и јест. све и сва. На против влашки бојар скоро је раван своме господару, и — ето какве установе треба дати Србији. Још нешто. Милош је био револуционар по француском начину, а његов секретар Давидовић мисли само како ће на обалама Дунава пресадити превратна начела Западна И за то, онога дана (дао је разумети конзул) кад на Милошево место дође какав праведнији и достојнији кнез — а за што то не би могао бити Стојан Симић? — јавила би се српска аристократија, српско племство, као чело витешке борбе и заузело до владоца место које му припада.

Оно, ни толико није требало — па да се подбуди човек који је, говорећи о Милошу, рекао: „он свима нама на путу стоји“. Дакле, Стојан Симић понови главним личностима у Србији све што је чуо у Букурешту из уста царева заступника, и — завере се брзо склопи у коју уђу и кнезови нахија, и велике судије, и кнежеви министри па чак и они од министара, који су свакога дана Милошу уз келено били.

(Наставиће се).

НАРОДНА БАНКА

	стање на дан 21 фебруара 1887 године		срављено са	
	И М О В И Н А		прошлим стањем	
	Д У Г			
Главница			20,000.000	—
Акције		20,000.000		
Привремене акције			10,000.000	
Акционари				
Банкоте у течају у злату	дизара 371.600		6,130.110	— 97.700
„ „ „ „ сребру	„ 5,758.510	7,500.250		+ 83.680
Благајна у авечећем новцу у злату	„ 1,1 5.958	62		— 30.741
„ „ „ „ сребру	„ 1, 88.826	32		+ 44.143
Стране вредности и салда страних коресподената	„ 198.240	84	3,143.025	78 — 37.435
Лисница у злату	„ 1,429.730	62		+ 54.920
Лисница у сребру	„ 1,618.071	48		+ 67.388
Займови на државне обвезнице у злату	„ 2,211.831	—		— 2.655
Займови на државне обвезнице у сребру	„ 133.765	—		— 20.091
Текући рачуни у Београду		2,345.596		+ 626
Менице за наплату			7.738	34
Кауције		18.703	97	
Полагачи кауције		105.750		
Оставе по текућим рачунима		151.647		105.750
Остављачи по текућим рачунима				151.647
Резервни фонд				5.121
Вредности резервног фонда		4.140	50	
Положене акције српске Народне банке				
Полагачи акција				
Разни рачуни		83.451	80	— 3.349
		36,400.367	15	36,400.367
			15	